

A Kúria a dr.Litresits András ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr.Lakos Júlia ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt, a Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság előtt, 6.P.21.142/2004. szám alatt megindított és a Győri Ítéltábla Pf.I.20.100/2009/31. számú jogerős ítéletével befejezett perében, amely perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében a jogtanácsos által képviselt beavatkozott, a jogerős ítélet ellen a felperes által 87. sorszám alatt elterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 nap alatt 220.000 (Kettőszázhúszezer) forint felülvizsgálati perköltséget.

Megállapítja, hogy az állam viseli az általa előlegezett 892.200 (Nyolcszázkilencvenkettőezer-kettőszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

A felperes 1995. évben, 15 éves korában, daganatos megbetegedése miatt sugár- és citosztatikus kezelésben részesült, amelynek eredményeként panaszmentessé vált. Ezt követően 2000. február 20-án újabb panaszokkal jelentkezett a Kórház Szakrendelőjében, ahol MRI vizsgálattal a daganatos alapbetegség kiújulását állapították meg. Emiatt szteroidos kezelésben részesítették, majd áthelyezték az alperes onkoradiológiai osztályára, ahol 2000. február 22-től április 4-ig összesen 50 gray dózisu sugárkezelésben részesült. Ezután a felperesen 2001. február 15. napján elvégzett vizsgálat az ivarsejtek hiánya miatti nemzőképtelenséget állapított meg. Egy évvel később, 2002. február 1-jén csigolya biopsziára került sor.

A felperes keresetében a személyiségi jogai megsértésére alapított vagyoni és nem vagyoni kárigényt érvényesített az alperessel szemben. Követelését arra alapította, miszerint az alperes a betegnek a következményekre vonatkozó megfelelő tájékoztatása és hozzájárulása nélkül kezdte meg a felperes kezelését. Állította, hogy a nagy dózisu sugárkezelés nemzőképtelenséget idézett elő, mozgáskorlátozottság alakult ki nála, emiatt rokkant állapotba került. A csigolya biopszia után 24 órán át kellett volna pihentetni, erre nem került sor, ez is hozzájárult egészségi állapotának romlásához. Kifogásolta, hogy a sugárkezelést megelőzően spermalevételre nem került sor.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Azzal védekezett, miszerint a kezelések megkezdésekor a felperes életveszélyes állapotban volt, emiatt a megfelelő tájékoztatás, valamint a beleegyezés hiánya nem volt jogsértő. Előadta, hogy a sugárkezelés a szakmai szabályok szerint történt, a csigolya biopszia után pedig nem szakmai előírás a 24 órás pihentetés. Rámutatott, hogy a felperes egészségi állapotában bekövetkezett rosszabbodás sorsszerű megbetegedés következménye.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes személyiségi jogát azzal, hogy 2000. február 22-én a beteg megfelelő tájékoztatása és hozzájárulása nélkül kezdte meg a sugárkezelését. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A szteroidos kezeléssel kapcsolatban úgy foglalt állást, hogy annak megkezdésekor a felperesnél fennállt a bénulás veszélye, széklettartási és vizeletürítési nehézségei voltak, amelyek következtében életveszélyes állapotban volt és emiatt az Eütv. 17. § (2) bekezdésére figyelemmel, az orvosi beavatkozás elvégzéséhez nem volt szükség a felperes beleegyezésére. Megállapította, hogy a sugárkezeléssel kapcsolatban a felperes nem kapott tájékoztatást, ezzel az alperes a törvényben előírt kötelezettségét megszegte, ezáltal megsértette a felperes személyiségi jogait. Érvelése szerint a felperes a sugárkezelést megelőzően nem lehetett tisztában azzal, hogy ez a kezelés a nemzőképességét érinti, de az sem bizonyított, hogy az öt évvel korábbi kezelés a nemzőképességét ne befolyásolta volna, továbbá az is kétséges, hogy a felperes a sugárkezelés megkezdése előtt képes lett volna mintát szolgáltatni a spermalevételekhez. Utalt arra, hogy semmilyen orvosi adat nem támasztja alá, miszerint a sugárterápiás kezelés során az alperes szakmai szabályt szegett volna. Rámutatott, hogy a 2002. február 1-jei csigolya biopszia után a felperest nem kellett 24 óráig pihentetni, ennek elvégzése és a felperesnél február 4-én jelentkezett fejfájás, valamint a február 28-i liquor-citológiai leletben rögzített állapot között nem mutatható ki a felperes által hivatkozott okozati összefüggés. Végso következtetése szerint a felperes egészségi állapotában bekövetkezett változások - így a nemzőképesség elvesztése, végtagbénulás, a felperes rokkant állapotba kerülése, az erős fejfájás jelentkezése - nem az alperes tájékoztatási kötelezettségének megsértésével, illetőleg orvosi kezelésével, hanem a felperes sorsszerű megbetegedésével állnak oki összefüggésben.

A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán meghozott jogerős ítéletével az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. A bizonyítási eljárás kiegészítése alapján az igazságügyi szakértői véleményeket aggálytalannak és ellentmondásoktól mentesnek találta. Kiemelte, hogy mindkét véleményt adó szakértő hasonlóan foglalt állást abban a kérdésben, miszerint nem bizonyítható, hogy a felperes már eredendően nemzőképtelen volt-e, illetőleg azt az 1995. évi, vagy a 2000. évi sugárkezelés során veszítette el. Emellett a felperes 2000. februári egészségi állapotára figyelemmel - gerincvelő kompressziós tünetek, panaszok, fájdalmak - a spermalevétel ténylegesen nehézségbe ütközött volna. A sugárdózis nagyságát illetően szükségtelennek találta az Országos Onkológiai Intézet megkeresését, mert a két igazságügyi orvossalakértó egybehangzó nyilatkozatot tett a dózis mértékének szakmai indokoltságáról. Helyesnek értékelte az elsőfokú bíróság ténymegállapításait és jogi következtetéseit a szteroidos kezelés megkezdésekor fennállt életveszélyes állapottal kapcsolatban, amelyre figyelemmel ekkor nem kellett a felperest tájékoztatni az alkalmazott gyógykezelésről és ahhoz a beleegyezését kérni. Ugyanakkor osztotta az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a sugárterápiás kezeléssel összefüggő tájékoztatási kötelezettség megsértését illetően, ezért helyesen állapította meg emiatt a személyiségi jogsértését. Egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével abban is, hogy ezzel okozati összefüggésben a felperest károsodás nem érte, mert az általa hivatkozott károk a sorsszerű megbetegedéseire vezethetők vissza. Úgy foglalt állást, hogy a sugárdózis nagysága megfelelt az orvos-szakmai szabályoknak és a felperes akkori állapotában adekvát gyógykezelés volt. A 2002. február 1-jei csigolya biopszia utáni 24 órás pihentetéssel kapcsolatos felperesi álláspont a szakértői véleményekre figyelemmel azért nem alapos, mert ez a lumbálpunkció esetén szakmai előírás, a felperesnél pedig más, röntgen vezérelt csigolyatestből származó biopszia történt.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és abban elsődlegesen a jogerős ítélet keresetnek részben helyt adó megállapításán túl annak hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmének megfelelő ítélet meghozatalát, másodlagosan pedig a jogerős ítéletek hatályon kívül

helyezése mellett az első-, vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalra utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet okszerűtlen, iratellenes és ellentmondó; a perben korábban a másodfokú bíróság arra hívta fel az alperest a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján, hogy őt terheli annak bizonyítása, hogy a felperes 2000. február 22-e előtt nemzőképtelen volt, ezzel szemben pedig az ítélet indokolásában arra hivatkozott, hogy a felperes nem bizonyította ezt. Állította, hogy a szakértői vélemények közötti ellentmondások feloldására nem került sor. Hivatkozott arra, hogy nem volt indokolt a jelentős mértékű sugárdózis alkalmazása, mert a korábbi 1995-ös kezelése során kisebb dózisra is reagált a szervezete, és a nagyobb nagyságú sugárkezelés mellett nyilván nagyobb a valószínűsége a károsodásának. A sperma mintavétellel kapcsolatban utalt az igazságügyi szakértő azon véleményére, mely szerint a mintavétel ajánlott volt, és teljes bizonyossággal nem állapítható meg, hogy az erekciós állapot a kezelés megkezdésekor nem állt fenn, illetőleg a mintavétel hosszabb időt nem vett volna igénybe. Hivatkozott arra, hogy az alperes a 2002. évben elvégzett biopszia vizsgálatnál nem járt el kellő gondossággal, mert szakmai előírás a 24 órás fektetés, ezért alakult ki kínzó fejfájása és az ún. Lymphomás agyhártya. Kifogásolta, hogy az alperes nem csatolta be az általa hivatkozott sugárdózis meghatározásával kapcsolatos számítógéppel végzett szimuláció eredményét, ugyanakkor a másodfokú bíróság az erre vonatkozó bizonyítási indítvány elutasításáról nem rendelkezett. Jogi álláspontja szerint az alperes mulasztása megállapításra került a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt, ez pedig megalapozza az alperes kártérítési felelősségét, mert az alperes nem tudta a felróhatóság vélelméből kimenteni magát, ezzel kapcsolatban több más ügyre hivatkozott. Kérte az alperes részére megállapított perköltség mérséklését, azt túlzottnak tartotta.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felperes a rendkívüli perorvoslatát megalapozó jogsértést tartalmilag az alkalmazott terápiával kapcsolatos tájékoztatásra, a nemzőképtelenség keletkezésére és a spermalevétel lehetőségeire, valamint a sugárdózis nagyságára vonatkozó bizonyítékok téves mérlegelésében jelölte meg [Pp. 270. §-ának (2) bekezdése]. Ezért a jogerős ítélet kizárólag ebben a keretben volt felülbíráható [Pp. 275. § (2) bekezdés].

A Pp. 206. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.

A bizonyítékoknak a jogerős ítéletben foglalt értékelése és a tényállás megállapítása csak akkor szolgálhat kellő alapul a felülvizsgálathoz, ha a tényállás feltáratlan maradt, vagy a megállapított tényállás iratellenes megállapítást tartalmaz, illetőleg a bizonyítékok okszerűtlen, logikátlan következtetésen alapul. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye, a Kúria csak azt vizsgálhatja, hogy a bizonyítékoknak a jogerős ítélet szerinti értékelése megfelel-e a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltaknak. Az adott esetben alaptalanul hivatkozott a felperes a tényállás hiányos megállapítására és a mérlegelés szabályának a megsértésére.

Az alperes kártérítési felelősségének elbírálásához szükséges bizonyítást az eljáró bíróságok lefolytatták, a tényállást a bizonyítékok okszerű mérlegelése alapján helyesen állapították meg, és az irányadó anyagi jogi felelősségi szabályoknak [Ptk. 339. § (1) bekezdés, 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.)] a bizonyítási kötelezettség eljárási szabályával [Pp. 164. § (1) bekezdés] együtt való helyes értelmezése és alkalmazása mellett, érdemben helyes, megalapozott döntést hoztak.

A felperes a kártérítési igénye ténybeli alapjaként arra hivatkozott, hogy nem kapott tájékoztatást az alperestől a szteroidos, illetve a sugárterápiás kezeléssel, továbbá e kezeléseket az alperes a felperes beleegyezésének hiányában kezdte meg. Állította, hogy ekkor nem volt életveszélyes állapotban, ezért ez a mulasztás azzal nem indokolható. Előadta, hogy nem kapott tájékoztatást arról sem, miszerint a sugárkezelés megkezdését megelőzően lehetőség volt a spermalevételtre, mert a sugárkezelést követően a felperesnél nemzőképtelenség alakult ki, így elesett attól a lehetőségtől, hogy gyermeke lehessen. Kifejtette, hogy a sugárkezelés során a szükségesnél nagyobb dózisú besugárzást kapott és hangsúlyozta, hogy ez okozta a mozgáskorlátozottságát, majd emiatt került sor a rokkantossítására. Utalt arra, hogy hozzájárult az egészségi állapotának romlásához az alperes 2002. február 1-jén végzett biopszia vizsgálatát követő mulasztása, mert nem fektette 24 órán keresztül, emiatt olyan hosszan elhúzódó fejfájása alakult ki, hogy a felsőfokú tanulmányait halasztania kellett.

A felülvizsgálati eljárásban már nem volt vitás, hogy a szteroidos kezelés megkezdésekor a felperes életveszélyes állapotban volt, de a sugárkezelés idején ez már nem állt fenn. Az sem volt vitatott, hogy az alperes úgy kezdte meg a sugárterápiát, hogy ehhez nem kérte a felperes beleegyezését és nem adott részére tájékoztatást annak lehetséges következményeiről, különösen a nemzőképesség terén várható mellékhatásokról. Az alperes elismerés miatt az sem volt vitás, hogy az alperes nem adott tájékoztatást a sugárkezelés előtti ondóminta levétel lehetőségéről. Ezért az alperesnek a sugárkezelés megkezdése előtti tájékoztatási kötelezettsége megsértésére vonatkozó ítéleti megállapításokat a felek a felülvizsgálati eljárásban már nem támadták.

A felperes kárigényének alapjául szolgáló sugárkezelést az alperes alkalmazottai végezték el és a kártérítés szempontjából jelentős tájékoztatást is nekik kellett megadniuk. Ezért ha az eljárásuk során, a munkaviszonyukkal összefüggésben a felperesnek kárt okoztak, jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a felperessel szemben az alperes a felelős [Ptk. 348. § (1) bekezdés]. A felelőssége akkor állapítható meg, ha a kárt okozó alkalmazott olyan magatartást tanúsított, amelyért - e rendelkezés hiányában - az adott esetre irányadó anyagi jogi szabályok alapján maga tartozna felelősséggel. Az erre irányadó Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A kártérítési felelősségnek ebből az általános szabályából következik, hogy a felperesnek azt kellett bizonyítania; a 2000. február 22-én elkezdett sugárkezeléssel okozati összefüggésben következett be az egészségi állapotának a romlása, így a rokkantossítást eredményező mozgáskorlátozottsága és a nemzőképességének elvesztése. A tájékoztatási kötelezettség elmulasztására alapított kárigény pedig akkor bizonyulhat alaposnak, ha a felperes károsodása amiatt alakult ki, hogy az alperes orvosai a kezelést megelőzően nem tájékoztatták a kezelés kockázatairól, a lehetséges szövődmények bekövetkezéséről, holott kellő tájékoztatás esetén az ilyen kezeléshez nem járult volna hozzá, és így az egészségkárosodása sem következett volna be. Az Eütv. 13. §-a előírja a beteg tájékoztatáshoz való jogát, amely az egészségügyi intézmény, a kórház részéről egyben kötelezettséget jelent (Eütv. 134-135. §). Ennek elmulasztása azonban nem önmagában, hanem csak akkor alapozza meg az alperes kártérítő felelősségét, ha az elmaradt tájékoztatás miatt következett volna be a felperes károsodása. A felperes

által a felülvizsgálati kérelemben felhívott más perekben meghozott döntésekben is erre hivatkozással került megállapításra a kártérítő felelősség. Annak eldöntése, hogy a felperes által hivatkozott károsodások és az alperes tevékenysége között az okozati összefüggés fennáll-e, illetőleg hogy a felperes kezelésével kapcsolatban az alperest mulasztás, hiba terheli-e, olyan orvos-szakmai kérdés, amely orvosszakértői vélemény alapján volt eldönthető. Az igazságügyi szakértők a szakértői véleményükben a felperes egészségi állapotában bekövetkezett romlás okának meghatározásában, a spermalevétel lehetősége, a nemzőképesség elvesztése körében egyértelmű, aggálytalan megállapításokat tettek. A szakértők a felmerült kérdésekre a szakértői véleményük kiegészítésével, és a tárgyaláson történt meghallgatásuk során szóban is kielégítő válaszokat adtak, ezért a másodfokú bíróság helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a szakértői vélemény további kiegészítésének, vagy más szakértő kirendelésének a Pp. 182. § (3) bekezdésére tekintettel nem volt helye. A Pp. 177. §-ának (5) bekezdése csupán lehetőséget ad a bíróság számára más szakértő kirendelésére, ha ezt bármely okból szükségesnek tartja. A bíróság azonban azzal, hogy az általa kirendelt szakértők helyett, illetőleg a szakértői vélemények kiegészítését követően más szakértő kirendelésére nem látott okot, nem sértette meg az említett eljárási szabályt. A jogerős ítélet részletes indokát adta, hogy a két szakértői vélemény - az igazságügyi szakértők által készített - között miért nem volt ellentmondás; mindkét szakértő egységesen foglalt állást abban, hogy a felperes kórházi felvételének és az elvégzett sugárkezelésnek az időpontjában - 2000. február 20. és 22. közötti időszakban az ondóvételre reális lehetőség nem volt a felperesnél észlelt gerincvelői kompressziós tünetek miatt. Egyetértettek a szakértők abban is, hogy a korábbi, 1995. évi sugárkezelés és kemoterápiás kezelés miatti lehetséges genetikai károsodásokra is számítani kellett, illetve a korábbi kezelések miatt utólagosan már nem véleményezhető, hogy a későbbiek során történt spermamintában észlelt spermiummentesség a felperes kezelésének melyik - az 1995. vagy a 2000. évi - szakaszában jött létre.

A kártérítő felelősség elbírálása szempontjából ezért abból kellett kiindulni, hogy a felperesnek 1995. óta felismert és kezelt daganatos megbetegedése van, és a korábbi kezelése során is sor került már sugárterápiára. A rendelkezésre álló orvosi adatok és a szakvélemények megállapításának összevetéséből helyesen vonta le a jogerős ítélet azt a következtetést, hogy épp az előzményi betegsége, a korábbi sugárkezelésre figyelemmel nem állapítható meg melyik sugárkezelés eredményezte a felperesnél a nemzőképesség elvesztését arra is figyelemmel, hogy sem az 1995-ös, sem a 2000-es kezelés megkezdése előtt nem történt ezzel kapcsolatban vizsgálat. Megállapítható a szakértői véleményekből az is, hogy épp a korábbi, 1995-ös sugárkezelésre is figyelemmel a genetikai kockázatok miatt az utódnemzés ellenjavallt volt a felperesnél. E körben a jogerős ítélet a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján helyesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat, így a kiegészített szakértői véleményeket, amelyek megállapították, hogy a felperesnél az alperes kezelését követően bekövetkezett állapotrosszabbodása a sorsszerű megbetegedésével van okozati összefüggésben.

A felperes az alperes kezelésének a hibáit is állította, így arra hivatkozott, hogy a sugárdózis mennyiségének téves meghatározása, a nagyobb dózis adása okozta a lábának bénulását, illetve a biopszia levételét követő mulasztása - amikor nem került sor a 24 órás pihentetésére - okozott nála további romlást. A bíróságnak e körben azt kellett vizsgálnia, hogy a beteg ellátása során van-e olyan mulasztás, amely a keresetben megjelölt kárral okozati összefüggésben áll, így azt, hogy a sugárterápia során alkalmazott sugárdózis mennyisége szakmailag indokolt és megfelelő volt, illetve a biopszia levételét követően a szakmai szabályoknak megfelelően járt el az alperes.

A felperes sugárdózis kezelése a jogi felelősség szempontjából megítélhető volt a perben rendelkezésre álló igazságügyi szakértői vélemények alapján, mégpedig azzal az eredménnyel, hogy

a sugárterápia során az alkalmazott sugárdózis a szakmai szabályoknak megfelelt, figyelemmel a felperes kezelés idején fennálló állapotának is. E körben további bizonyítás szükségtelen volt, és nem hagyható figyelmen kívül, hogy épp a felperes által hivatkozott korábbi kezelésnél alkalmazott kisebb dózisú sugárkezelést követően újult ki a felperesnél a daganatos megbetegedés. Önmagában a két különböző időszakban jelentkező megbetegedésnél alkalmazott sugárdózis nagyságának összehasonlítása pedig azért nem bír jelentőséggel, mert a kezelőorvosnak a beteg kezelése során az adott időszakban felmerült állapotával kapcsolatban kell megállapítani a szakmai szabályoknak megfelelő kezelést, ahogy erre az adott esetben is helyesen sor került.

A csigolya biopsziával kapcsolatos felperesi álláspont is téves, mert az aggálytalan igazságügyi szakértői véleményekből megállapítható, hogy a felperesnél nem a gerinccsatornán belül végzett beavatkozás történt, hanem a biopszia röntgen vezérléssel a csigolyatestből történt, amelynél nem a felperes által hiányolt 24 órás pihentetés a szakmai előírás, hanem a rövid pihentetés után, amennyiben eltérés nem tapasztalható, hazaengedhető a beteg. A felperes tehát sem a sugárdózis nagysága, sem a hosszabb fektetés hiánya miatt kárt okozó magatartást nem bizonyított, az alperes pedig nem mulasztott.

A másodfokú bíróság ítéletében megindokolta, hogy miért nem tart további bizonyítást szükségesnek, ezért tévesen hivatkozik a felperes arra, hogy a sugárdózissal kapcsolatos bizonyítási indítványa elutasításának indokát nem adta, ezért a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésének sérelme sem állapítható meg.

A kifejtettek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett sikerre. Ezért a Pp. 270. §-ának (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 78. §-ának (1) bekezdése értelmében köteles megtéríteni az alperes jogi képviselével kapcsolatban a pernek ebben a szakaszában felmerült költségeit.

Budapest, 2012. szeptember 19.

*Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k.
előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*kúriai tisztviselő
HM*